

ماه مجلس تبریز و خجند ۱

« دکتر علی اصغر شعر دوست

دل ربا که سایه آسایش را بر سر کمال پهن کرد، تا طبع روان او جاری شود. سلطان جلایری نیز او را امکانات داد، تا باغ و خاقانهی در والیانکوه تبریز تدارک بیند و مریدان گرد هم آرد و بسراید:

زاهدا، تو بهشت جو که کمال والیان کوه خواهد و تبریز

و نیز اوج گیری انواع گوناگون هنر و رونق چشمگیر علوم انسانی و ادبی که رونق دوباره بی نظیری را به وجود آورده بود، سبب شد، تا کمال در تبریز به کمال برسد. اما چرخ روزگار دیری نچرخیده بود که تقتمش خان از شمال به تبریز تاخت و به رسم کشورگشایان بسیاری از دانشمندان شهر را به تختگاه خود کوچ داد که کمال نیز در میان این جماعت بود. کمال در سرای که پایتخت دشت نشینان و در حاشیه رود ولگا بود، بساط ارشاد خود را آن جا گسترانید. سرای شهر بزرگ و پناهگاه علم و فرهنگ بود. این بطولیه دربار شهر سرای نوشته: «زیباترین و بزرگ ترین شهر جهان بود».

کمال، به روایتی چهار سال و به روایتی بیازده سال آن جا ماند و مریدانی گردش حلقه زدند. اما جسم کمال در خجند و جان او در تبریز بود. هم او در ایام اقامت در سرای، سرود:

تبریز مرا راحت جان خواهد بود

پیوسته در او دل نگران خواهد بود تا در نکش آب چرنداب و گجل سرخاب ز چشم من روان خواهد بود

اما با هجوم تیمور، سرای، به ویرانه ای تبدیل شد و کمال دوباره به تبریز بازگشت: **شهر سرای چون دلت آشفته شد وقت است، اگر عزیمت تبریز می کنی**

گویی کمال خود دوست داشته که دوباره به تبریز بازگرد، زیرا پس از کشته شدن تقتمش و بازگشت می سراید:

بمحمدالله که دیگر بار روی دوستان چو بلبل می کنم مستی که باغ و بوستان دیدم کمال، آن دم که خواهی دید با یاران قرین خود بگو این دولت از یمن شه صاحبقران دیدم

است. وقتی پوسیدگی به جان قدرت برتر آن دوران چنگ زد، ظلم و ستم خشن تر جلوه کرد و قدرت های توسری خورده سر از لاک وحشت بیرون آورده و با انبانی از عقده ها مدعی حکومت شدند. مورخان بسیاری از محیط اجتماعی و مدنی کمال اسناد معتبری ارائه داده اند. که همگی حکایت از روزهای سخت، به ویژه در شمال و شمال شرقی دارد. روزگاری که نظام حاکمیت سیاسی برای اداره قلمرو خویش دچار ضعف گشته و دیگران تابع هیچ دستوری نبوده و با زور و ارباب بی نظمی و نابسامانی را دامن می زدند.

حیات سخت سیاسی مردم ماوراءالنهر و قیام سرداران خراسان و بعد خروش سرداران سمرقند حکایت از وضعیت بد سیاسی، اجتماعی این روزگاراها بود. در این روز های سخت که بروز خلاقیت هنرمند در تنگنا قرار می گیرد و سبب ترک دیار می شود، شاید بهترین علت برای سفرهای کمال نیز باشد. اما برخی دیگر از محققان مدعی اند که سفرهای او با حالات صوفیانه نش مطابقت داشته است، اما به تعبیر نزدیک تر می تواند همان اوضاع نابسامان خجند در دوران مغول باشد.

سفر او را هنگامی ذکر کرده اند که دوران جوانی را طی کرده بود و نخستین سفر را حج و زیارت بیت الحرام نام برده اند که پس از عزیمت از آن جا دیگر به خجند باز نگشت و به تبریز رفت. علت ماندگار شدن او را در تبریز آرامش اجتماعی و سیاسی و اوج گیری ادب و فرهنگ و زمینه مناسب صوفی گری گفته اند.

تبریز در عصر کمال

تبریز از شهرهایی بود که زخم های خفیف تری نسبت به دیگر شهرها از شمشیر مغولان بر پیکر خود دید. سلطان احمد جلایری با جمع آوری مال از اهالی امیر مغول را متقاعد کرد، تا شهر غارت نشود و به این وسیله از هجوم وحشیانه در امان ماند.

این شهر که چندین بار بر اثر زلزله، سیل و دیگر آفات طبیعی تخریب شده و از نو آباد شده بود، در زمان کمال به اوج شکوفایی رسیده بود. شهری بزرگ و مرفه و با بافتن های فراوان و آب گورا و هوای لطیف و طبیعتی

«پیرسالی» خود اشاره دارد، می گوید و قبول او شاید نزدیک تر از قول دیگران به برهان باشد، اما اطلاع دقیقی از سال تولد به دست امروز نرسیده است. درست مثل والدین او که اطلاعی از آنها نداریم، جز این که خجندی الاصل بوده اند.

این آشننگی و پوشیدگی در ذکر نام و القاب او هم مشاهده می شود. او را به همین نام کمال خجندی که مشهورتر است، خطاب کرده اند و به کمال الدین بن مسعود خجندی، خواجه کمال، شیخ کمال و نام های دیگر نیز شهرت داده اند. حتی برخی محققان او را با صوفی قرن هفتم باباکمال خجندی آمیخته اند. لقب محمد و کنیه ابوحامد نیز به او داده اند.

ذوق سرشار او داشته ایم. شاید آفت های سیاسی تاریخ یا تنبلی محققان یا دوری سرزمین برادرانم، هر چه هست، جای او در پهنه ادب فارسی بسیار خالی است. هر چند کوشش هایی انجام گرفته یا در حال تدارک است، اما پیش تر و گسترده تر می طلبد باشد که نزدیکی دوباره پارسی گوینان و دگرگونی های اخیر در تاجیکستان مستقل غنیمتی باشد برای بیرون آوردن چهره راستین کمال از پس غبار قرن ها. شناساندن اشعار او به تشنگان شعر و ادب گسترش معرفت است و سببی برای دیدار دوباره دیدار مهربان پارسی گوی سرای بزرگ، پیوند اشتراکات شریف، آ شاه الله، امروزه در خجند هتلی بزرگ وجود دارد که می گویند بر ویرانه خانه کمال خجندی بنا شده است، خانه ای که کسی شکل نمای آن را در ذهن نقاشی نکرده است. این حرف اگر بی اساس هم باشد، اما شباهت هایی با خود شاعر دارد، چراکه چهره کمال نیز شبیه آن خانه در ویرانی تاریخ مبهم مانده و گذر زمان نتوانسته، ترمیم محکمی از او مجسم نماید. حدود ۳۵ تذکره، تحقیق و کتاب های تاریخی درباره کمال و آثار درخشان آسمان ادب پارسی به دست می دند و سبب می شود، تا این چهره درخشان شعر، احوالات هم چنان در پس ابرهای زمان پنهان بماند.

ولادت او را قرن هشتم گفته اند. این را شریف جان حسین زاده، دانشمند تاجیک، با استناد به شعرهای کمال که بارها به

تبریز بیدار: از محققان معاصر نخستین کسی که در تهیه و انتشار دیوان کمال خجندی کوشیده استاد عزیز دولت آبادی است و این سطور گفتار آغازین بر چاپ دوم و تکمیل شده آن دیوان است.

ابتدای سخن آن به کننداهل کمال به ثنای ملک الملک خدای متعال

روزگاری که شکر از کلک بیرون ریخت، شکرریزان پارسی الماس سخن به آسمان طبع رسانده و ساز سخن در عرصه هنر چنان نواختند که نوای آن هنوز طرب انگیز دل های مشتاق است.

قرن کمال، قرن نامورانی چون حافظ، سعدی، نظامی، سلمان ساوجی، خواجه کرمانی و دیگری است که هر یک قله نشینان قند پارسی اند و گلچینان قدر سخن.

و در این عصر فشرده رقابت بود که کمال مرکب سخن در عرصه ادب راند و شانه به شانه بزرگانی چون حافظ و سعدی ساعد، اما هیچ گاه چون آنان ندرخشید و این نه به خاطر آن که فروغی ندارد: کمال خورشیدی است که فروغش در بی ابرهای فراموشی می تابد. سیمای فرزانه این ستاره درخشان آسمان ادب پارسی به درستی توسط منجمان کهکشان شعر کشف نشد. کمال، آن گونه که شایسته اش بود و آن گونه که در شأن اشعارش بود، شناسانده نشده و امروز وقتی به همت برخی محققان اشعار او مقابل دید قرار می گیرد، حسرت می خوریم که چه دیر سعادت بهره از

تبریز بیدار: از محققان معاصر نخستین کسی که در تهیه و انتشار دیوان کمال خجندی کوشیده استاد عزیز دولت آبادی است و این سطور گفتار آغازین بر چاپ دوم و تکمیل شده آن دیوان است.

ابتدای سخن آن به کننداهل کمال به ثنای ملک الملک خدای متعال

روزگاری که شکر از کلک بیرون ریخت، شکرریزان پارسی الماس سخن به آسمان طبع رسانده و ساز سخن در عرصه هنر چنان نواختند که نوای آن هنوز طرب انگیز دل های مشتاق است.

قرن کمال، قرن نامورانی چون حافظ، سعدی، نظامی، سلمان ساوجی، خواجه کرمانی و دیگری است که هر یک قله نشینان قند پارسی اند و گلچینان قدر سخن.

و در این عصر فشرده رقابت بود که کمال مرکب سخن در عرصه ادب راند و شانه به شانه بزرگانی چون حافظ و سعدی ساعد، اما هیچ گاه چون آنان ندرخشید و این نه به خاطر آن که فروغی ندارد: کمال خورشیدی است که فروغش در بی ابرهای فراموشی می تابد. سیمای فرزانه این ستاره درخشان آسمان ادب پارسی به درستی توسط منجمان کهکشان شعر کشف نشد. کمال، آن گونه که شایسته اش بود و آن گونه که در شأن اشعارش بود، شناسانده نشده و امروز وقتی به همت برخی محققان اشعار او مقابل دید قرار می گیرد، حسرت می خوریم که چه دیر سعادت بهره از

عصر آزادی

روزنامه فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، ورزشی و سیاسی

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: سید فرید پیمان
سرمدیر: دکتر سید وحید پیمان
لیتوگرافی و چاپ: پیمان چاپ

نشانی:

تهران، خیابان قائم مقام فراهانی، خیابان دهم، پلاک ۲۴، واحد ۱۵
تلفن: ۸۸۵۳۲۷۲۴
صندوق پستی: ۷۱۸۴-۱۵۸۷۵

تبریز، خیابان جمهوری اسلامی، روبه روی استانداری، جنب بانک ملت، ساختمان امین، پلاک ۶
تلفن: ۵۲۳۰۴۶۲ و ۵۲۳۵۰۶۴، فاکس: ۵۲۶۵۴۱۰

Email: info@asreazadi.com
www.asreazadi.com

اوقات شرعی

اذان صبح	طلوع آفتاب	ظهر شرعی	اذان مغرب
۵/۱۳	۶/۳۹	۱۳/۰۳	۱۹/۴۴
۵/۲۸	۶/۲۸	۱۳/۲۴	۲۰/۰۷

معرفی کتاب

«راديو چیست؟» منتشر شد

ایسنا: کتاب «راديو چیست؟» تألیف دکتر حسن خجسته به صورت گردآوری از مجموعه مقاله‌های نویسنده از سوی دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی رسانه‌ها منتشر شد. این کتاب با شمارگان ۱۵۰۰ نسخه، قیمت ۱۵۰۰۰ تومان، اندازه رقعی، با

۲۱ عنوان مقاله و ۴۲۷ صفحه روانه بازار کتاب شده است. ناشر در یادداشت خود آورده است: اگر چه راديو در ایران حدود ۲۰ سال دیرتر از زمان رواج آن تأسیس شد اما به دلیل نبود دیگر رسانه‌های گروهی به سرعت جای خود را در میان افراد سطوح مختلف جامعه باز کرد. دسترسی آسان، هزینه‌های اندک، انتخابی بودن برنامه‌ها برای مخاطب و گسترش قدرت تخیل از جمله ویژگی‌های راديو برای تبدیل شدن به یک رسانه جذاب بوده است. از آن جا که راديو به رغم ظهور رسانه‌های جدید، نقش و کارکرد خود را از دست نداده و پیشرفت نیز داشته است، به واسطه توانایی انتقال اطلاعات با کمک به گسترش اندیشه توسط شنوندگان، حوزه گفتگویی ایجاد کرده که بر دیگر وجوه رسانه ای نیز تأثیرگذار بوده است.

بیوگرافی

محمد رحیم اخوت

محمد رحیم اخوت (زاده آذر ۱۳۲۴ خورشیدی) در محله احمدآباد اصفهان نویسنده و منتقد معاصر ایرانی است.

زندگی

اخوت در خانواده‌ای مذهبی به دنیا آمد. وی نوشتن را در نوجوانی آغاز کرد. نخستین نوشته‌های خود را در سال ۱۳۴۶ خورشیدی در مجله فردوسی چاپ کرد. با وقوع انقلاب ایران (۱۳۵۷) در سال ۱۳۵۷ اخوت که دبیر آموزش و پرورش بود ابتدا از تدریس محروم و سپس بازنشسته شد. اخوت از جمله نویسندگانی است که خیلی دیر به فکر چاپ کتاب افتاد. از این قرار نخستین کتاب وی با عنوان تعلیق در سال ۱۳۷۸ منتشر شد. موفقیت عمده اخوت مدیون رمان نام‌ها و سایه‌هاست که پس از انتشار به مرحله نهایی تمام جویز ادبی راه یافت و از آن میان برنده دو جایزه یلدا و مهرگان شد.

کتاب‌شناسی

تعلیق

چهار فصل در بازخوانی شعر نیمه سرگردان (مجموعه داستان) باقی مانده‌ها (مجموعه داستان) شکارچی خرگوش (ترجمه با همکاری حمید فرازنده) نام‌ها و سایه‌ها (رمان) خورشید (داستان بلند) نمی‌شود (رمان) مشکل آقای فطانت (رمان) پاییز بود (مجموعه داستان‌های کوتاه)

همه را غافلگیر خواهیم کرد

باشگاه خبرنگاران: بازیگر سینما گفت: همکاری من با کیمیا به قدری لذت بخش است که تا مدتی سیراب می‌مانم. افشار در خصوص همکاری خود با مسعود کیمیا بی‌خاطرنشان کرد: متروپل سورپرایزی است که اجازه بدهید در زمان مناسب در مورد آن صحبت شود و دومین همکاری من با مسعود کیمیا به حدی لذت بخش است که تا مدتی مرا سیراب می‌کند.

جایزه جشنواره عکس رزآن به برگزیدگان به یورو اهدا می‌شود

باشگاه خبرنگاران: دومین جشنواره بین المللی عکس رزآن با موضوع آب جایزه نقدی آن هم به یورو را به برگزیدگان اهدا می‌کند. علی جواریچی دبیر دومین جشنواره بین المللی عکس رزآن در خصوص تعداد آثار راه یافته به نمایشگاه گفت: تعداد ۱۴۱ اثر در دو بخش جشنواره که در این دوره با موضوع آب برگزار شد به نمایشگاه پایانی راه یافتند.

آخرین خبرها از فیلم سینمایی «رامبد جوان»

ایسنا: رامبد جوان ابراز امیدواری کرد که همراه پیش تولید فیلم سینمایی خود را آغاز کند. این کارگردان و بازیگر سینما درباره آخرین وضعیت ساخت فیلم «خندنده» که قرار بود از مرداد وارد مرحله پیش تولید شود، بیان کرد: هنوز در حال بازبینی فیلمنامه هستیم و کار کمی کند پیش می‌رود، با این حال امیدوارم در همراه پیش تولید این فیلم را شروع کنم.

برای نمایشگاه سازهای ابداعی محمدرضا شجریان

ایسنا: دومین نمایشگاه سازهای ابداعی استاد محمدرضا شجریان از ۲۲ تا ۲۸ شهریور به همت شرکت فرهنگی - هنری دل‌آواز، در خانه هنرمندان ایران برگزار می‌شود. اولین نمایشگاه «سنتورها و سازهای ابداعی استاد محمدرضا شجریان» با ۱۴ ساز ابداعی و ۱۰ سنتور در اندازه‌های مختلف از ۱۹ تا ۲۳ اردیبهشت‌ماه سال ۹۰ در تالار بهار خانه هنرمندان ایران برگزار شد.

بهاره رهنما با «مالیخولیای محبوب من» در کارگاه نمایش باران

باشگاه خبرنگاران: «مالیخولیای محبوب من» با رویکرد ماسک و قصه به روی صحنه می‌رود. «مالیخولیای محبوب من کاری» مشترک از بهاره رهنما، سمیه فراهانی و عاطفه جعفری است که در کارگاه نمایش باران اجرا خواهد شد. عاقله مندان می‌توانند برای رزرو بلیت با شماره‌های ۸۸۹۰۰۷۸۰ - ۰۹۳۶۳۹۵۰۱۴ تماس حاصل نمایند.

با اضافه شدن «حمید جبلی» به جمع داوران:

اسامی راه یافتگان به فستیوال «سینم شرقی» مشخص شد

باشگاه خبرنگاران: هم‌زمان با اعلام نام حمید جبلی به عنوان داور فستیوال بین المللی فیلم Eastern Breeze «سینم شرقی»، اسامی راه یافتگان به این دوره از فستیوال نیز مشخص شدند. اسامی راه یافتگان در سایت www.easternbreeze.ca آمده است.

ثبت یک رکورد جدید در گیشه‌های فروش

خبر آنلاین: «سرپیش‌خدمت لی دانیلز» اولین فیلم سال ۲۰۱۳ است که توانست سه هفته پیاپی صدرنشین جدول فروش فیلم‌ها در آمریکای شمالی شود. سرپیش‌خدمت لی دانیلز در هفته تعطیلات روز کارگر توانست به طور شگفت‌انگیزی بر مستند سه‌بعدی «ما هستیم» به کارگردانی مورگان اسپرلاک غلبه کند و پر فروش‌ترین فیلم ایالات متحده و کانادا شود.

نمایش دو تابلوی نقاشی سهراب سپهری در گالری گلستان

ایسنا: بیست و یکمین دوره‌ی نمایشگاه «صد اثر صد هنرمند»، روز جمعه، ۱۵ شهریور ماه در گالری گلستان برپا می‌شود. لیلی گلستان، مدیر گالری گلستان در این باره گفت: این نمایشگاه با حضور ۱۷۷ اثر از ۱۶۳ هنرمند برگزار می‌شود. این رویداد که از سال ۷۱ هر تابستان در گالری گلستان برپا می‌شود، آثاری از هنرمندان پیشکسوت و جوان را در معرض دید عموم قرار می‌دهد.

خانه «چارلی چاپلین» در ژنو موزه می‌شود

ایسنا: موزه «چارلی چاپلین» تابستان سال ۲۰۱۵ در کنار شهر ژنو در مرز سوئیس و فرانسه افتتاح می‌شود. با گذشت یک قرن از نخستین حضور چارلی چاپلین در سینماهای آمریکا، خانه وی در دریاچه «لمان» در کنار شهر ژنو به یک موزه تبدیل می‌شود. این خانه جایی است که چارلی چاپلین به همراه خانواده‌اش در سال‌های ۵۰ به آن جا مهاجرت کرده بودند.

